

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 73

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 27. oktoober 2020

Algus 13.00, lõpp 15.20

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Kristel Kits (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Yoko Alender (Teams), Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko (Teams), Jevgeni Ossinovski, Siim Pohlak (Teams), Üllar Saaremäe, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadjuhataja), Vivi Older (nõunik)

Kutsutud: maaeluminister Arvo Aller, taimetervise osakonna juhataja Sigmar Suu, põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Sandra Salom ja maakasutuspoliitika osakonna juhataja Katrin Rannik (2. päevakorrapunkt); Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna juhataja Sigrid Soomlais ning nõunik Piret Otsason, Keskkonnaameti keskkonnaosakonna juhataja Rein Kalle, AS Epler & Lorenz juhatusel liikmed Argo Luude ja Janis Lorenz (3. päevakorrapunkt); Keskkonnaministeeriumi kalavarude osakonna juhataja Herki Tuus ning nõunik Kaire Märtin, Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asestantsler Siim Tiidemann ja kalamajandusosakonna juhataja Ain Soome (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. 2021. a riigieelarve seaduse eelnõu (254 SE) Maaeluministeeriumi valitsemisala tutvustus
3. Arutelu ohtlike jäätmete käitlemisest Eestis
4. Arvamuse andmine kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE) kohta
5. Kollektiivne pöördumine "Maapõuseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal" arutelu
6. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (26.10.2020-01.11.2020) töökava

Komisjoni istung teisipäev, 27.10.2020 kell 13.00

1. Nädala töökava kinnitamine
2. 2021. a riigieelarve seaduse eelnõu (254 SE) Maaeluministeeriumi valitsemisala tutvustus
3. Arutelu ohtlike jäätmete käitlemisest Eestis
4. Arvamuse andmine kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE) kohta
5. Kollektiivne pöördumine „Maapõuseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal“ arutelu
6. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Igor Kravtšenko, Siim Pohlak, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Võrklaev).

2. 2021. a riigieelarve seaduse eelnõu (254 SE) Maaeluministeeriumi valitsemisala tutvustus
Maaeluminister **Arvo Aller** andis komisjonile ülevaate Maaeluministeeriumi (MEM) valitsemisala 2021. aasta eelarvest (Lisa 1).

Erki Savisaar uuris, millisel seisukohal on Eesti väetiste vähendamise osas. **Arvo Aller** vastas, et Talust taldrikule strateegia ja ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia ettepanekutes on sees, et Euroopa Liit peaks väetiseid tervikuna vähendama 50%. Eesti on seisukohal, et oluline on pandlikkus ning läheneda tuleb liikmesriigi põhiselt.

Erki Savisaar küsis, miks ei ole välja toodud vesiviljelust kasvuhoonegaaside heitmete vähendamise meetmete juures. **Arvo Aller** vastas, et kõik meetmed, mis aitavad süsinikku siduda ja kasvuhoonegaaside heidet vähendada, on kirjeldatud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi poolt. Kõikide investeeringute jaoks ollakse valmis raha andma, aga tegevuskulude jaoks mitte ning Talust taldrikule strateegia raames keskendutakse rohkem maismaale.

Jevgeni Ossinovski uuris, kas MEM on arvestanud turvasmuldade potentsiaali CO₂ emissiooni vähendamise kontekstis. **Arvo Aller** ütles, et MEM toetab läbi Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti turvasmuldade säilitamist ning Eesti maaelu arengukavas (MAK) on toetusmeede neile, kes teevad turvasmuldadega alad püsirohumaaks. **Jevgeni Ossinovski** sõnas, et suur osa Eestist on kuivendatud ning tuleks leida need alad, kus tasuks taastada looduslik veerežiim. **Katrin Rannik** ütles, et Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavas 2030 (PõKa) on sellele teemale tähelepanu pööratud ning sinna on lisatud süsiniku säilitamise ja maaparanduse tegevuste vahelised seosed. MEM ei plaani uuel perioodil anda toetusi turvasmuldade kuivendamiseks.

Jevgeni Ossinovski küsis, milline on MEM-i plaan kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamiseks 2030. aastaks 13%, võrreldes 2005. aastaga. **Sandra Salom** sõnas, et jagatud kohustuse määrus seab eesmärgiks vähendada 13% sektorite üleselt kasvuhoonegaaside emissiooni. Põllumajanduses rakendatakse meetmeid, mis võiksid panustada CO₂ emissiooni vähendamisesse. SEI Tallinna uuringus on välja toodud, et praegune põllumajanduse kasvuhoonegaaside heide on 1,4 mln tonni ja aastaks 2050 võiks olla 1,2 mln tonni. Keskkonnauuringute Keskus koostab meetmete ja prognooside aruannet, mille esitamise tähtaeg on 2021. aasta märtsis. Aruandest saadakse prognoosid, kui palju võiks rakendatavate meetmetega vähendada CO₂ emissiooni. **Katrin Rannik** sõnas, et kõik tegevused, mis on nii PõKa-s kui ka ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakavas, peavad silmas kliimaeesmärke.

Jevgeni Ossinovski küsis, miks MEM-il on vähe ambitsioonikad eesmärgid keskkonnaküsimustes (nt. väetiste vähendamine). **Arvo Aller** sõnas, et Eesti toetab väetiste kasutamist vähendatud määral. Väetamine on üks osa täppisviljelusest ja mida täpsemalt saab väetada, seda suurem on tulu keskkonnale, tootjatele ja inimestele. **Katrin Rannik** rääkis, et Eesti on väetiste kasutamise osas EL-is viimaste hulgas ning igasugune koguseline vähendamine võib viia hoopis mullaviljakuse halvenemiseni ja seda ei soovita. Eesti toetab seisukohta, et väetiste kasutamise tõhusust tuleb parandada. Koguseliselt väetiste vähendamist Eesti ei poolda.

Jevgeni Ossinovski küsis, miks MEM on seisukohal, et põllumaadele ei tohiks rajada päikeseparke. **Arvo Aller** ütles, et elurikkuse seisukohalt on päikesepargid kasulikud, kuid sel

juhul läheks põld põllumajanduslikust tootmisest välja. MEM on võtnud seisukoha, et päikesejaamu ei ole otstarbekas paigaldada põllumajandusmaale, sest maaressurss on piiratud. Päikeseparke võiks rajada aladele, kus põllumajandustegevust ei toimu. **Katrin Rannik** lisas, et muld on maailmas kõige suurem süsiniku talletaja kliimamuutuste seisukohast, selletõttu soovitakse väärtuslikku põllumaad säilitada.

Heiki Kranich uuris, millised on MEM-i konkreetset tegevused bioloogilise mitmekesisuse suurendamiseks ja mis need maksavad. **Arvo Aller** vastas, et kogu tegevus tuleb ära mahutada 1 miljardi piiresse, mis tuleb teise samba toetuskeemist. **Katrin Rannik** sõnas, et oluline on poollooduslike koosluste hooldamise toetamine, mis on olemas MAK-is ning mida planeeritakse lisada ka ÜPP strateegiakavasse. Lisaks on ÜPP strateegiakava tegevustes mahepõllumajanduse toetamine ja bioloogilise mitmekesisuse parandamine (rohumaaribadele ja põldudele puhveralade rajamine).

Yoko Alender küsis, millised on elurikkuse poliitikat ellu viivad meetmed 2021. aasta eelarve kontekstis. **Arvo Aller** ütles, et esimese samba toetuskeemist on keskkonnameetmetele ette nähtud 1,3 miljardist eurost 20% ja teise samba toetuskeemist 1 miljardist eurost 30%. Meetmetena tõi ta välja poollooduslike koosluste hooldamise toetamise, keskkonnasõbraliku majandamise, põldude puhveralad jne.

Peeter Ernits uuris, kas vastab tõele, et MEM-il on 4 mln eurot rangelt kaitstava metsa kaitse kompenseerimiseks ja vabatahtliku kaitse soodustamiseks. **Arvo Aller** ütles, et 4 mln eurot on Natura 2000 toetus erametsamaale, kuna maa on kaitse all. Toetusega aidatakse kaasa Natura 2000 sihtkaitsevööndis (110 eurot hektari kohta aastas) ja piiranguvööndis (60 eurot hektari kohta aastas) asuva erametsamaa säästvale kasutusele, kompenseerides osaliselt erametsaomanikele Natura 2000 metsaalade majandamisest saamata jäänud tulu.

Jevgeni Ossinovski küsis, miks MEM ei võta enam uusi mahepõldusid arvesse. **Katrin Rannik** vastas, et sel aastal ei võeta vastu ühtegi uut pindala kohustust, välja arvatud poollooduslikud kooslused. Põhjuseks tõi ta välja, et Keskkonnaministeeriumi tegevuste kaudu taastatakse poollooduslike koosluste alasid ning raha ei olnud mõtet jagada. Järgmine taotlusvoor algab 2021. aasta mais ning soovijad saavad taotlemises osaleda.

3. Arutelu ohtlike jäätmete käitlemisest Eestis

Erki Savisaar ütles sissejuhatuses, et keskkonnakomisjonil oli soov saada ülevaade ohtlike jäätmete käitlemisest Eestis.

Piret Otsason andis komisjoni liikmetele ülevaate, kuidas on ohtlike jäätmete käitlemine Eestis korraldatud (Lisa 2). **Sigrid Soomlais** lisas, et riigil on kohustus tagada, et ohtlikud jäätmed ei hakkaks kuhjuma ning olemas oleks käitlusvõimekus. Tartusse planeeritav uus põletustehas tõstaks käitlusvõimekust oluliselt ja see tagaks jäätmete mitte kuhjumise.

Erki Savisaar uuris, kas ohtlike jäätmete osakaal hakkabki pidevalt kasvama. **Sigrid Soomlais** ütles, et tuleviku trende prognoositakse ning koostatakse uut jäätmekava. Viimaste aastate ohtlike jäätmete koguse suurenemise ühe põhjusena tõi ta välja vaheladustamise. **Piret Otsason** ütles, et samuti võib ohtlike jäätmete koguste suurenemine tuleneda uutest suundadest ja teadmistest.

AS Epler & Lorenzi esindajad **Argo Luude** ja **Janis Lorenz** andsid komisjonile ülevaate uue ohtlike jäätmete põletamise tehase rajamise plaanidest (Lisa 3).

Erki Savisaar uuris, millised ohtlikud jäätmed jõuavad ASi Epler & Lorenz. **Janis Lorenz** sõnas, et põhiorhk on haigla jäätmetel (nakkusohtlikud ja operatsiooni jäätmed) ja õli sisaldavatel

jäätmel. Ta ütles, et pinnase reostuse puhul on vaja teha majanduslik analüüs, kas see tuleb komposteerida (lagundada bioloogiliselt) või põletada.

Rein Kalle andis Keskkonnaameti ülevaate uue tehase keskkonnaloa menetlemisest. Ta ütles, et Keskkonnaamet tegeleb umbes 5000 keskkonnaloaga üle Eesti, nendest umbes 240 on keskkonnakompleksload. AS Epler & Lorenz-il on keskkonnakompleksluba olemas ning vajalik on see muuta. Praegu käib eelmenetlus, ettevõttel on kompleksloa muutmiseks taotlus esitatud ning hinnatakse selle nõuetekohasust. Keskkonnaameti ülesanne on hinnata, kas ettevõtte on esitanud piisavaid andmeid ning vajadusel küsitakse täpsustavaid küsimusi. Lähiajal loodetakse saada vastamata küsimustele vastused ning saata taotlus menetlusse (menetlustähtaeg on 180 päeva).

Argo Luude ütles, et kohati on mõnede lubade menetlusega olnud probleeme, kuid kui tegemist on keeruliste projektidega, siis tulebki ettevõttelt küsida keerukaid küsimusi. Samuti nentis ta, et pigem tulekski alguses probleemid kõrvaldada, et hiljem ei peaks tegelema näiteks ümberehitusega. **Erki Savisaar** ütles, et lubade menetlemise tähtaegadega on probleem paljudes menetlustes. **Argo Luude** ütles, et oleks hea, kui seaduses täpsustatakse, mida konkreetselt peab sisaldama nõuetekohane taotlus, sest taotluse täitmine on hetkel liialt keerukas. **Rein Kalle** nentis samuti, et lubade menetlemine on läinud keerukamaks ja mahukamaks.

Erki Savisaar uuris, kas Eestis ei ole konsultatsiooniteenust taotluste täitmiseks. **Rein Kalle** sõnas, et Eestis ei ole konsultatsiooniteenust, kuid näiteks Soomes pakutakse eelkonsultatsiooni ettevõtetele. **Argo Luude** sõnas, et kindlasti on probleemiks ka lubade menetlejate pidev vahetumine ametikohtadel, mille põhjuseks võivad olla väiksed palgad.

Erki Savisaar küsis ministri esindajatelt, kas nende hinnangul on Eestile sellist tehast vaja ning kas Eestile sellest piisab. **Sigrid Soomlais** vastas, et vältimaks ohtlike jäätmete kuhjumist kulub ära täiendav võimekus põletamisel, sest osade ohtlike jäätmete puhul on põletamine ainuke võimalus. Jäätmehierarhia poolest eelistatakse ringlussevõttu, kuid osade ohtlike jäätmete puhul jääbki alles ainult põletus või ladestus. Võimekus on ettevõtte poolt planeeritud varuga ning see on Eesti jaoks piisav. **Piret Otsason** lisas, et erinevaid ohtlike jäätmete käitlejaid Eestis on veel, põletamise osas on mõned ettevõtted leidnud ekspordi väljundi, kuid Eestile on oluline, et põletamise võimekus oleks endal olemas.

4. Arvamuse andmine kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE) kohta

Erki Savisaar ütles, et maaelukomisjon on küsinud keskkonnakomisjoni arvamust maaelukomisjoni poolt algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE) kohta. Nimetatud eelnõu eesmärk on täiendada kalapüügi korralduslikke sätteid, mis võimaldaks Peipsi järvel rääbise ja tindi püügiks kehtestada lubatud aastasaagi püügivahendi kohta. Keskkonnakomisjon on nimetatud eelnõu käsitletud eelnevalt 13.10.2020 (ühisel istungil maaelukomisjoniga).

Herki Tuus sõnas, et Keskkonnaminister toetab maaelukomisjoni algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE), muudatus oleks heaks katsetuseks individuaalkvootidele üleminekuks. **Siim Tiidemann** sõnas, et ka MEM on eelnõu suhtes toetaval seisukohal. Individuaalkvootide jagamist võiks alustada tindi ja rääbisega ning hiljem edasi arutada ahvena ja koha püügil sarnast üleminekut.

Erki Savisaar küsis, et juhul kui seadus vastu võetakse, siis millal oleks mõistlik aeg hinnata, kas on liigutud õiges suunas ning kas süsteemiga tasub laiemalt liita ka teised kalaliigid. **Siim Tiidemann** sõnas, et MEM-i jaoks oleks eesmärk anda hinnang võimalikult kiiresti. **Herki Tuus** sõnas, et osad aspektid saab hinnata ühe hooaja põhjal, kuid osade aspektide hindamiseks kulub rohkem aega.

Erki Savisaar tutvustas komisjonile arvamuse kavandit. **Heiki Kranich** ütles, et argumendid (parem kaladega varustatus, püügi paindlikum aeg, kõrgemad hinnad) on kaheldavad. Ta sõnas, et individuaalkvootide jagamine on ainult osade kalurite soov ning ta ei ole saanud vastust küsimusele, mis muutub hullemaks, kui sellist muudatust ei tehta. Riigi vaatepunktist võiks see individuaalkvootide jagamine olla hea lahendus (mugavam administreerida), kuid ta ei ole kindel, kas see peaks olema lähtepunktiks Peipsi kalanduse korraldamisel. **Peeter Ernits** ütles, et on positiivne liikuda individuaalkvootide suunas, alustada rääbisest ja tindist ning võimalusel hiljem kohaldada süsteemi ka teistele kalaliikidele.

Otsustati:

4.1. Anda arvamus maaelukomisjonile kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (136 SE) kohta kavandis toodud sõnastuses (poolt 5: Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Võrklaev; vastu 1: Heiki Kranich; erapooletuid 1: Yoko Alender).

Erki Savisaar jätkas samal teemal arutelu. Ta ütles, et arutelude käigus räägiti erinevatest struktuursetest probleemidest ning ta soovis teada, kas mingil hetkel plaanitakse välja tulla tegevuskavaga, kuidas struktuurseid probleeme lahendada. **Herki Tuus** sõnas, et struktuursete probleemidega tuleb tegeleda ning koostöös MEM-iga valmistatakse ette kalapüügiseaduse muudatust, kus saavad paljud põhimõttelised teemad tõstatatud. **Siim Tiidemann** sõnas, et eelnõu on kooskõlastusringil ja MEM on teinud ettepanekuid kalanduses parema kontrolli tagamiseks ja rikkumiste avastamiseks. Tehtud on ka ettepanek elektroonilise raporteerimissüsteemi kohustuslikuks muutmiseks. Senini on proovitud majanduslikke struktuurseid probleeme lahendada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohaliku piirkonna strategiate kaudu.

Heiki Kranich uuris, kas Keskkonnaministeerium on kaalunud mutniku ära keelamist püügivahendina. **Herki Tuus** vastas, et mutnik on mõeldud ahvenapüügiks ning ühegi muu vahendiga ei ole võimalik kogu kvooti ära kasutada. Eesti ja Venemaa vahel on mutnik püügivahendina kokku lepitud. **Erki Savisaar** sõnas, et kui mutnikusse püütakse ka teisi liiki kalu, siis lahenduseks ei ole kalade tagasi heitmine vette.

5. Kollektiivne pöördumine “Maapõueseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal” arutelu

Erki Savisaar tutvustas komisjonile kollektiivse pöördumise vastuskirja projekti. Keskkonnakomisjoni liikmed leidsid, et kohalik omavalitsus peab esindama kogukondade huve nii arendaja kui ka riigiga suheldes, selleks on neil erinevad võimalused ning rohkem tuleks teha omavahel koostööd. Kõikidel omavalitsustel peaksid olema häiringu kaardid, et inimesed oskaksid arvestada nii olemasoleva kui ka tulevikuvaatega. Keskkonnakomisjon tegeleb antud teemaga edasi, näiteks kavatseb tutvuda Riigikantselei tellimusel valminud „Kohaliku kasu instrumentide analüüsi (taluvushuvi mõjuanalüüs)“ uuringu ja selle analüüsi tulemustega, kaaludes sellest tulenevalt asjakohaste regulatsioonide täiendamise vajadusi.

Peeter Ernits ütles, et tema tegeleb antud teemaga edasi ning lähiajal korraldab teema arutamiseks erinevate osapoolte vahel ümarlaua.

Otsustati:

5.1. Kiita heaks kollektiivse pöördumise “Maapõueseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal” vastuskiri (konsensus: Yoko Alender, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Võrklaev).

6. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Kits
protokollija